

INHOUD. DELFTSCH STUDENTENCORPS: Societeit Phoenix, Boekverkoop; Studenten Caroussel-Vereeniging. — N. S. U.: Het a.s. Congres der N. S. U. — STUDIE EN TECHNIEK: A Text Book of Organic Chemistry; De Commissie van beheer van het Hoogewerff-Fonds. — VEREENIGINGSLEVEN: Schaakwedstrijd. — TOONEELCRITIEK: Opvoering van 't Kattelbelletje. — INGEZONDEN: door Fritz Koch. — BOEKBESPREKING: Volksuniversiteitsbibliotheek. — FEUILLETON: Oceana (vervolg). — TECHNISCHE HOOGESCHOOL: Wijziging Rooster na de Kerstvacantie 1922. — INGEKOMEN TIJDSCHRIFTEN. — FAMILIEBERICHTEN.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

SOCIETEIT PHOENIX.

Vrijdag 12 Mei zal te half vijf n.m. een **GROOTE BOEKVERLOTING** in de voorzaal van de Societeit „Phoenix” gehouden worden. De loten kosten f 0.50. In te teekenen op de lijst in de leeszaal of op de lessenaar in de voorzaal.

Onder de ruim 160 te verloten werken zijn o.m.:

Vivat's geïllustreerde encyclopaedie in 11 lederen banden; werken van Schopenhauer in 6 deelen; Aphrodite van P. Louijs; L'amour de l'Orient; Couperus, Robbers, De Meester, Borel, Dostojefski, Tolstoi, Romain Rolland, Kipling, Shaw enz.

STUDENTEN CAROUSSEL VEREENIGING TE DELFT.

Op de jaarlijksche uitvoering, die S. C. V. dezen keer op den 28en April gehouden heeft, mag het Bestuur met voldoening terugzien. Het geheel gaf een feestelijken indruk, doordat de manege op keurige wijze was versierd met kleedjes en doeken, terwijl het steeds weer merkwaardige zaagseltapijt, dit keer in schoone kleuren, hiertoe niet weinig meedroeg. De avond zelf werd door goede en interessante nummers gevuld.

FEUILLETON.

OCEANA.

Tooneelspel in 4 bedrijven, door WILLEM PERK VAN LITH.

Acte II.

De Rotsen, vòòr een deur in de rotsen; daar achter struiken en een loodrechte wand. Heelemaal voor eenige puinhoopen van het huis van de Gemma's. ± 2 dagen na 1, laatmiddag.

Tamuto en de Caulaincourt op.

Tamuto. Hier is het einde van de tocht, het begin van ons grootste werk en de schemering van onze kennis. Die deur daar is de ingang naar een onderaardsche werkplaats, een hol in de rotsen, dat aan den anderen kant naar de zee doorgebroken wordt. De puinhoopen waar je op zit zijn overgebleven van het huis van de familie Gemma, dat pas twee dagen geleden afgebroken is. Als je die deur ingaat, kom je in een gang die naar een ruime grot gaat waar de inlandsche werklieden op 't oogenblik bezig zijn met naar buiten uithouwen — je weet wat daar gaat gebeuren? Je weet van onze schepen, die in een week gebouwd zijn, die sneller zullen varen dan de snelste mailstoomers, die meer landverhuizers kunnen bevatten — je weet ook waar zij voor zullen dienen, je weet dat wij de menschen uit jullie dichte steden zullen weghalen naar de rijkdommen van menschenleeg wildernissen, die zullen omgewerkt worden tot koloniën in de geest van dit land. — De plannen voor de schepen zijn klaar, tot in details uitgewerkt. Maar het is mogelijk dat alles in duigen valt omdat wij iets missen. Er ontbreekt een kleinigheid,

Het Bestuur hield eerst receptie in een der zalen der voormalige Indische Instelling, waarop, behalve de verschillende Corpsvereenigingen, ook de Senaat der D.V.S.V. en het Bestuur van H. O. R. S. uit Amsterdam aanwezig waren. De tribune was matig bezet, wat waarschijnlijk te wijten is aan de late Paaschvacantie.

Na enkele woorden van welkom, gesproken door den President der S. C. V., werd de avond geopend met het Bestuursnummer, dat keurig en vlot werd afgereden. Als 2e nummer stond op het programma dat der vier eerste jaars, wat echter bij pogingen bleef. Men voelde duidelijk hun onzekerheid, welke dan ook bleek, doordat er enkele zichtbare fouten werden gemaakt.

Hierna kwam een keurig nummer, namenlijk het quadrille rijden, uitgevoerd door vier dames en vier heeren. Het geheel was bijzonder aardig en werd op uitstekende wijze volvoerd. Het fluitje van den leider was hierbij echter hinderlijk, en even dreigde dit mooie nummer verstoord te worden, doordat het paard van den heer Jelgerhuis Swildens tegen het beschoot op liep. Dit werd gevolgd door een grapnummertje, dat niet op het programma vermeld stond en werd uitgevoerd door drie z.g. stokoude eere-leden. Hun entrée was niet geheel van humor ontbloot, doch de grappen werden bij herhaling een weinig zouteloos. Nu trad de heer Jannink in het krijt, om met zes paarden een Hongaarsche post te rijden. Dit maakt altijd een aardigen indruk, toch is dit nummer vroeger wei beter gereden.

Na de pauze, waardoor men gelegenheid had even de koude manege te ontvliden, werd een tripple tandem gereden door de heeren van Osselen en van Rhede van der Kloot, waarvan de laatste helaas zijn span niet geheel in de hand had.

Als tweede nummer na de pauze verschenen vijf heeren, die enkele keurige figuren gereden hebben, welke met zeer groote juistheid en vaardigheid werden uitgevoerd. Nu kwam een volledig nummer aan de beurt, uitgevoerd door de heeren van Boetzelaer, Westermann en Driessen, hetwelk van groote behendigheid getuigde en zeker als één der

een onnoemelijk klein ding aan een van mijn plannen, en ik kan met geen mogelijkheid een oplossing voor dat vraagstuk vinden. Ik vrees dat wij hier op iets onoverkomelijks gestooten zijn. Ik heb altijd al angst gehad dat er een oogenblik zou komen dat de techniek, waar ik mijn heele leven op gebouwd heb, niet meer geven zou, een oogenblik dat mijn kracht uitgeput zou zijn. Ik sta hier aan de grenzen van mijn wetenschap, aan de schemering van mijn kennis.

Caulaincourt. Dat zijn van die uitspraken die ik altijd gewantrouwd heb — de grenzen van de wetenschap — als je bezig bent aan een practische uitvoering. 't Is mogelijk dat je kennis ontoereikend is, je theoretische grondslag onvoldoende — dan moet je in je zelf terug en alles weer opnieuw opbouwen, je wetenschappelijke vorming van voren af aan en van af de meest elementaire dingen uitbreiden. Je weet immers in welke richting je zoeken moet.

Tamuto. Dat is een geloof.

Caulaincourt. Geef mij de plannen, leg mij je theorieën voor — misschien is het mij alles vreemd, misschien kan ik je ook de idee geven.

Tamuto. De plannen . . .

Caulaincourt. Ja zeker, de plannen voor de schepen.

Tamuto. En als ik ze nu eens niet bij me had?

Caulaincourt. Je hebt ze bij je, geef hier.

Tamuto. Ik geloof niet dat ik daarmee verstandig zou doen.

Caulaincourt. Wat bedoel je daar mee?

Tamuto. Ik heb je al eens gezegd, dat ik je niet vertrouw.

Caulaincourt. Maar onze technische samenwerking?

Tamuto. Van technische samenwerking is geen sprake zolang je niet heelemaal alleen in dienst van Mayland staat.

meest geslaagde nummers van den avond genoemd mag worden. Dit was een aardig voorbeeld van wat men in betrekkelijk korten tijd van circusgrappen kan leeren.

Het laatste nummer was het springen van de heeren Bolderdijk en van der Hoop, die daarmede een goed figuur maakten. Veel ligt hierbij ook aan den berijder, waarvoor zij alle lof verdienen. De avond werd besloten met de bekende en gemakkelijke stoelendans, welke door den heer Bolderdijk werd gewonnen.

v. H. C.

NEDERLANDSCHE STUDENTEN-UNIE.

HET AANSTAANDE CONGRES DER NEDERLANDSCHE STUDENTEN-UNIE.

In October a. s. zal de Nederl. Studenten-Unie, waarin georganiseerd zijn de Amsterdamsche en Utrechtsche Unitas en de Delftsche, Leidsche en Rotterdamsche Bond, een Congres organiseren ter bespreking van de huidige studententoestanden.

Het Congres zal te Delft worden gehouden ter gelegenheid van het 5e Lustrum van den Delftschen Studenten Bond en voor alle Nederlandsche en Vlaamsche Studenten toegankelijk zijn.

De reden voor het houden van dit Congres ligt in het steeds toenemende nihilisme, dus in het feit, dat steeds minder studenten er toe overgaan, zich in algemeene gezelligheidsverenigingen te organiseren. Hiermede heb ik minder het oog op de vrouwelijke studenten, die voor het grootste deel in Vrouwelijke Studentenverenigingen of in de Unitates georganiseerd zijn, dan wel op hun mannelijke collega's.

Ik moet er van afzien, het groote nut van de gezelligheidsverenigingen als voorbehoedmiddel tegen te eenzijdige ontwikkeling, (vooral voor hen, die het familieleven derven), als centrum van opgewekt geestelijk leven, als aankweker van kennis van maatschappelijke gebruiken en overgangsvormen, zoodat aan het eind van zijn studietijd niet meer van den student gezegd behoeft te worden: „Ihr habt den Weg vom Wurm zum Menschen gemacht, aber vieles ist

in euch noch Wurm", hier nader uiteen te zetten. Echter mag worden vermeld, dat o. a. de Senaat der T. H. het groote belang van de gezelligheidsverenigingen voor de maatschappelijke vorming van den student erkent.

Een betreurenswaardig feit, dat algeheele organisatie belemmert, is in de meeste onzer Universiteitssteden het bestaan van twee zulke verenigingen, die elkaar, ook al heerscht er de beste onderlinge verstandhouding, concurrentie aandoen en, wat erger is, wier onnatuurlijke symbiose voor vele studenten aanleiding schijnt te zijn, zich van beider lidmaatschap te onthouden.

Deze toestand zal echter blijven bestaan, zoolang de corpora beginselen zullen blijven huldigen, die voor honderden studenten onaannemelijk blijken te zijn. Ik heb hierbij o. a. het oog op de hooge levensstandaard, die het corplidmaatschap noodzakelijker wijze met zich brengt.

Niet alleen, doordat de tegenwoordige student uit andere lagen der maatschappij komt, dan die van een halve eeuw geleden, maar vooral ook in vergelijking met den maatschappelijken toestand en levenswijze van de studenten in andere landen, (waarmee ik niet de noodlijdende streken bedoel) wordt door velen het Corplidmaatschap gevoeld als een soort luxe-studentisme, dat zij zich niet kunnen of willen veroorloven.

Het is meer dan logisch, dat een corporatie, stammend uit het midden der vorige eeuw en die haar levensstandaard niet noemenswaardig gewijzigd heeft, alleen daardoor reeds meer en meer in gebreke moest blijven, alle studenten eener Hoogeschool te kunnen omvatten.

Ook de groentijd is een instelling, welke door ons nooit geaccepteerd kan worden, echter niet, omdat zij in wezen identiek zou zijn aan de gelegenheid tot onbedreigd uitoefenen van een willekeur, waaraan velen niet de kans willen loopen, zich te moeten onderwerpen en de daaruit voortvloeiende misstanden, maar omdat zij daartoe zoo gemakkelijk leiden kan en blijkens de ervaring ook steeds weer leidt.

Het zal het Bestuur van de N.S.U. nooit mogelijk zijn, deze en andere grieven van hare leden tegen de huishouding der corpora weg te nemen (hoegaarne het daartoe zou medewerken, want de Bonden hebben nooit willen brengen

Caulaincourt. Wat beteekent dat nu weer?

Tamuto. Het zou heel dom van me zijn de plannen, die tot nog toe onbekende uitvindingen bevatten, af te staan aan een betaalde spion van de statenbond, onze ergste vijand. Ik weet wie je bent Caulaincourt! Door een paar woorden van Erwin Lhassa heb ik alles begrepen. Je bent niet alleen in onze dienst. Je bent door een genootschap uitgezonden, dat de plannen van Robert Mayland tegenwerkt. Je moet je hier in onze zaken dringen en mij mijn plannen afhandig maken, je moet de voortgang van het werk zoo lang mogelijk ophouden, omdat ze dan tijd winnen om tegen ons propaganda te maken — daar in de steden. Erica Lhassa, die ik al lang niet vertrouwde, is je helpster.

Caulaincourt. Erica Lhassa, en zuster van Erwin? — Is het een mooi meisje?

Tamuto. (Verbaasd, verontwaardigd). Wat . . .

Caulaincourt. Ja, ik wist dat ik haar hier zou ontmoeten, en ik heb haar nog heelemaal niet gezien.

Tamuto. Je zult haar gauw genoeg ontmoeten. — Erken.

Caulaincourt. Ik hoorde dat het zoo'n interessant iemand moest zijn.

Tamuto. Daar gaat het nu niet om. — Erken dat je in dienst van het Genootschap staat.

Caulaincourt. Als dat zoo was, zou de manier waarop ik hier ben binnengekomen verkeerd zijn?

Tamuto. Erken.

Caulaincourt. Als ik hier was voor een geheime zending zoals jij beweert, zou ik toch al gezorgd hebben, met mijn bondgenooten in aanraking te komen. Nietwaar?

Tamuto. Erken.

Caulaincourt. Wat doet het er nu toe of ik je de waarheid zeg of niet? Je meent alles te weten. Je denkt, dat je mij doorziet. Jullie Oosterlingen gelooven, dat menschen eenvoudig uit één doorzichtig materiaal gemaakt zijn en dat je elke vreemde bijkomstigheid dadelijk kunt opmerken. Er is geen reden om je uit dien waan te helpen.

Tamuto. Omdat je woorden en ideeën fel in vreemd licht zet verblindt je mij en leidt mij af van wat mij voortdrijft.

Caulaincourt. Spelen met fonkelende waterdruppels is mooier dan zinneloos op een ding aanstormen.

Tamuto. En toch zul je mij niet afleiden van wat ik wil. — Beken dat je in dienst van het Genootschap staat.

Caulaincourt. (haalt de schouders op). Tamuto, ik bewonder de werken van Mayland. Alles is hier groot en geweldig. Maar jullie zijn te zwak. Jullie verliezen je in duizend richtingen; soms weet je niet waar je uit zal komen. Er is geen samenbindende kracht in dat alles, er is geen centrum. Geen orde en geen discipline, geen regel en geen zuivere stuwung. En jij, Tamuto voelt het gemis daarvan. Je leidt zijn werk, maar zijn veranderlijke geest weerhoudt je er van discipline in te voeren. Je vindt in mij een bondgenoot. Wij kunnen samen veel tot stand brengen. Wij jagen alle krachten oopen, we centraliseeren de leiding en alle plannen worden uitgevoerd. Ik heb organisatie en discipline geleerd. De statenbond werkt als één geheel.

Tamuto. Je probeert mij over te halen — ik doorzie je, Westerling; je wilt mij tot medeplichtige maken. Ik vraag je niet meer om je bekentenis, die heb je volledig gegeven. Je bent onze vijand die ons in ons midden komt besluipen, maar we kunnen je kracht gebruiken en op 't oogenblik hebben wij ze noodig. Je zult ons helpen, je zult je land en je werk ver-

een scheiding in het studentendom en zullen steeds algeheele organisatie, op grondslagen, die een duurzamen toestand waarborgen, voorstaan).

Echter moeten er andere grieven bestaan bij de nihilisten, ook tegen de inrichting der Bonden, want hoewel het een (zij het ook betreurenswaardig) feit is, dat een deel der studenten nooit overtuigd zal kunnen worden van de voordeelen van het verenigingsleven tegenover het eenzellig nihilistisch bestaan, het deel, dat tegenwoordig dat bestaan leidt, is relatief veel te groot. Meer en meer zien we om ons heen elementen, die een studentenorganisatie door hun persoonlijkheid krachtig zouden kunnen steunen, buiten die organisatie blijven. Toch kan dat niet alleen het gevolg zijn van het algemeen gevoelde gebrek aan tijd, dat ons noopt, de steeds lengende weg naar het ingenieursdiploma steeds enger af te bakenen, er moeten ook wel degelijk reële bezwaren bestaan tegen het lidmaatschap van een Bond of Unitas. Die bezwaren op te sporen en uit den weg te ruimen, zal in den volgenden tijd de taak zijn van de N.S.U.

Ik wil hierbij voegen, dat de D.S.B. in het bijzonder zich ervan bewust is, dat hij zich moet aanpassen aan de eischen van zijn tijd. De Bond is altijd vooruitstrevend geweest. Hij verwerpt de stelling, dat de student van onzen tijd zich een min of meer passende confectiemoraal dient eigen te maken of zich dient aan te passen aan de verouderde gebruiken van vorige geslachten. Hij wil niet de dooden over de levenden laten heerschen. In den Bond mogen voor geen enkele Delftsche student beletselen voor de toetreding, van welken aard ook, bestaan. Meer en meer worden ons den laatsten tijd bezwaren kenbaar gemaakt. Dat op zichzelf is reeds een verheugend feit. De meeste dier bezwaren bestonden echter in 't geheel niet of slechts in schijn, hetgeen ons veelal het gezegde „onbekend maakt onbemind” in het geheugen terugriep. Inderdaad meen ik te mogen constateeren, dat onder de Delftsche studenten de sympathie voor het streven van den Bond steeds toeneemt, naarmate zij hem beter leeren kennen.

Het leidende beginsel van het beleid van de Bonden en Unitas zal dan ook zijn, zich aan te passen aan de huidige omstandigheden en aan de eischen van den tegenwoordigen

raden en Mayland alleen dienen: ga die deur in en zie onze werken.

Caulaincourt. Zou je mij de plannen niet meegeven, zòd begrijp ik immers niets van alles.

Tamuto. Ga. Vroeg of laat krijg je de plannen in handen. (duwt den verwonderden Caulaincourt de deur in en blijft op een rotsblok, denkende. Oceana vlug op).

Oceana. Goddank, daar is Tamuto! Red mij Tamuto, Erwin vervolgt mij met zijn liefdesverklaringen — ik was vandaag meer dan goedgehumeurd en toen heb ik hem een tijdje laten begaan, maar op 't laatst begon hij me zoo ontzettend te vervelen dat ik hem ontvlucht ben.

Tamuto. En kwam hij U achterna?

Oceana. Hij? Welnee, hij kan niet hard loopen en durft niet in de buurt van de werkplaatsen te komen. Hij is bang arbeiders te ontmoeten — omdat hij gelooft dat ze vuile handen hebben, denk ik. De werkplaatsen zijn hier toch in de buurt?

Tamuto. Deze deur in.

Oceana. O, laat mij eens kijken?

Tamuto. Juffrouw Mayland — als U een andere keer gekomen was, zou ik U graag rondleiden en U alles laten zien, zoolang en zooveel als U maar wilde, maar op 't oogenblik kan het onmogelijk. Vergeeft U mij, maar het kan nu niet.

Oceana. Nou maak dan de deur open en laat mij alleen binnen.

Tamuto. Ook dat mag ik nu niet.

Oceana. Mag ik werkelijk héélemaal niet — éventjes naar binnengaan? Ik zal nergens aankomen.

Tamuto. Daar zou U vuile handen van krijgen.

Oceana. (lacht). Dat kan me niets schelen Tamuto. — Maar wat is er toch? Vader zei dat ik altijd zijn werk mocht zien,

student ter bevordering eener algeheele organisatie en dien geest zal ook het aanstaande Congres ademen.

Namens de voorbereidings-Commissie
van het N. S. U.-Congres,
A. W. NOTENBOOM.

STUDIE EN TECHNIEK.

J. B. PARTINGTON. A TEXT BOOK OF
INORGANIC CHEMISTRY. XII + 1062 blz.
Macmillan & Co. 1920.

Een bespreking van dit boek lijkt mij hier op zijn plaats daar het, voorzoover mij bekend, zich het beste aansluit bij de studie in dit vak te Delft. Allereerst merken we op dat we hier een collegeboek hebben, dat als zoodanig door den schrijver gebruikt wordt bij zijn colleges aan het East London College. Het uitgebreide feitenmateriaal is op een prettige manier onderbroken door verscheidene hoofdstukken die een duidelijk inzicht in de chemische en de verwante physische verschijnselen geven. Zoo vindt men er: Pure substances and mixtures; Elements, compounds and solutions; Theory of combustion, Physical properties of gases and vapours, Solutions and the phase rule, The laws of stoichiometry; The atomic theory; Avogadro's hypothesis and the molecule; The motion of molecules, Electrolyses, The molecular weight of substances in solutions; Chemical equilibrium and de law of mass-action; Atomic heats and isomorphism, The classification of the elements and the periodic law, Spectrum analyses, Voltaic cells, The radio-elements and the structure of the atom.

Onder de gebreken van dit boek in verband met de studie te Delft zou ik willen noemen de te oppervlakkige en dikwijls niet geheel juiste behandeling. Bij de osmotische druk en de electrolyse komt dit vooral tot uiting. Bovendien vindt men een te gering aantal graphische voorstellingen, die juist bij de homogene en heterogene evenwichten, zoo'n groote paedagogische beteekenis hebben. Men mist ook de differentiaalrekening, die bij snelheden en evenwichten, eigenlijk niet gemist kan worden. Dat hierdoor de begrippen „average life” en „half life” der

als ik wou. En nu mag het ineens niet. Wat heb je Tamuto — er is iets achter die deur. Heb je . . . . . Waar is Caulaincourt? Je bent toch samen met hem uitgegaan?

Tamuto: Hij is juist van mij weggegaan.

Oceana: Is hij soms daarbinnen? — En mag ik er daarom niet in? Kom Tamuto, wat doet dat er nu toe? — Is het donker daarbinnen? — Maar dat is belachelijk, ik ben toch verstandig genoeg.

Tamuto: Dat is het niet, juffrouw Mayland.

Oceano: Wat dan? Is er iets met hem gebeurd? Jullie hebt toch niet gevochten?

Tamuto: We hebben heelemaal niet gevochten.

Oceana: Maar wat is er dan toch? Je maakt mij ongerust. Je staat daar als een wachter voor dien deur.

Tamuto: Ik kan het u niet uitleggen. Het is iets tusschen ons.

Oceana: Jullie hebt dus toch gevochten?

Tamuto: Er is hem geen haar gedeerd. Hij is daarbinnen. En ik houdt de wacht, want hij mag er vooreerst niet uitkomen.

Oceana: Ik begrijp er niets van. — Ik wil je wel gelooven Tamuto — maar — ik ben toch ongerust. Ik wil weten wat er met hem is. Misschien kan ik hem helpen.

Tamuto: Hij heeft geen hulp nodig.

(de deur gaat open en Caulaincourt staat op de trede).

Caulaincourt: Ik heb uw hulp niet nodig, juffrouw Mayland.

Tamuto: Terug! je hebt nog niet genoeg gezien.

Caulaincourt (Oceana aankijkende): Ik zie genoeg.

Tamuto: Bedoel je daarmee. . . . . nooit! Terug.

Caulaincourt: Tamuto, blijf kalm. Laat mij door. Ik heb genoeg gezien.

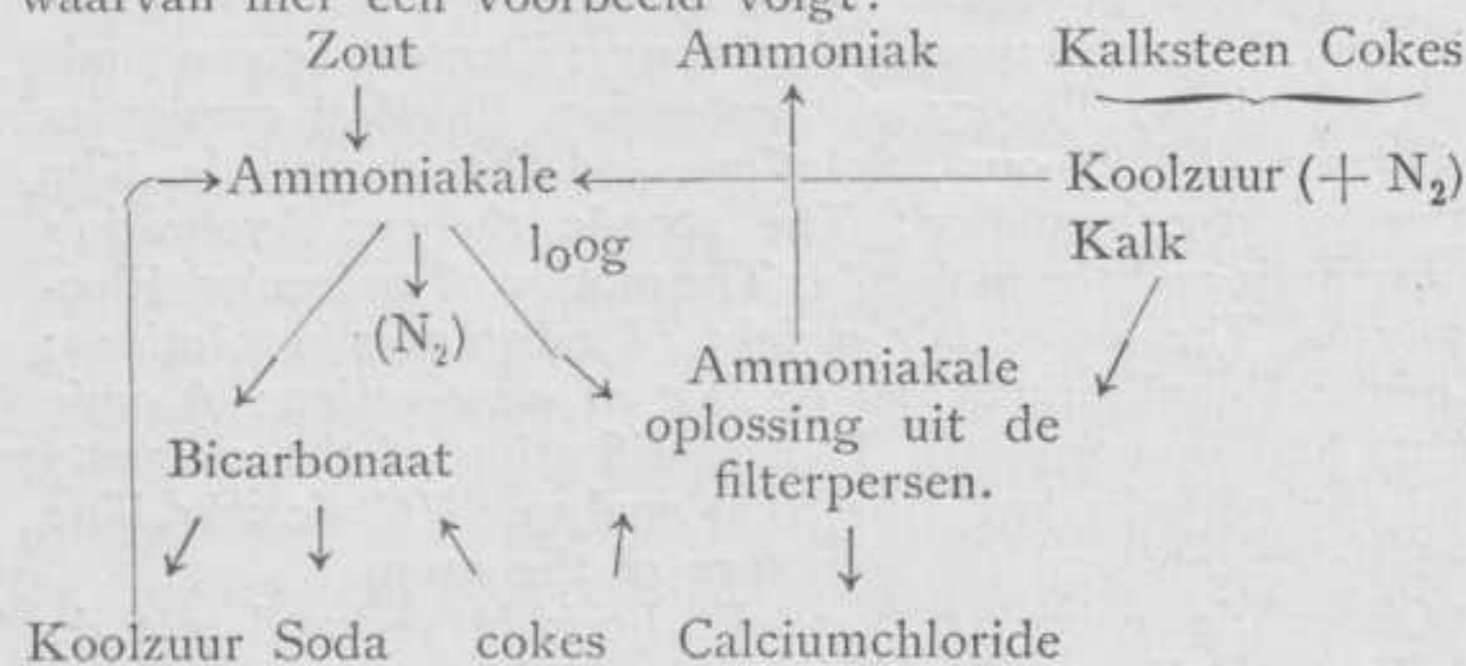
Tamuto: Terug.

radioactieve elementen niet scherp naar voren komen spreekt wel van zelf. Een zoo uitvoerige behandeling van de afwijkingen van Dulong en Petit, gevolgd door de formules van Einstein en Debye is m.i. overbodig evenals een paar proeven van periodieke stelsels. Wanneer de schrijver er op gewezen had dat een reactiewarmte betrekkelijk weinig van de temperatuur afhangt en zeker niet van teeken veranderen kan, zou hij de mogelijkheid van een vorming van NH_3 in de elektrische lichtboog niet vermelden.

Men denke er bij de bestudeering aan dat alle atoomgewichten gegeven zijn ten opzichte van $H = 1$, waardoor dus enkele getallen van de ons zoo bekende afwijken (bijv. 1 Faraday = 95770 Coulomb).

Zooals te verwachten is het hoofdstuk over atoombouw niet meer geheel bij, men mist helaas de fraaie experimenten van Aston over de isotopen van Ne, Cl, enz.

Het boek geeft een uitstekend algemeen overzicht van alle vraagstukken welke in eenig verband staan met de anorganische scheikunde. Dit geldt vooral voor de fabrieksprocessen die veelal verduidelijkt worden met een schema waarvan hier een voorbeeld volgt:

Voorts zijn bijzonder aantrekkelijk het groote aantal met zorg uitgekozen en beschreven collegeproeven en het groote aantal schematische teekeningen en afbeeldingen van allerlei toestellen (prijs 25 sh.!).

Het feitenmateriaal is voor een leerboek te groot, voor een handboek te klein. (Het geeft meer dan Holleman maar minder dan Mellor).

W. F. B.

Oceana: Wat is er tusschen jullie? Zeg mij wat er gebeurt is, dan zal ik uitspraak doen.

Tamuto. (kijkt Caulaincourt aan). Begrijp je dat je nu terug moet?

Caulaincourt (begrijpend, kalm). 't Is goed (tot Oceana). Juffrouw Mayland, ik hoorde U daareven zeggen dat U ongerust over mij was. U hoeft nooit meer ongerust te zijn over mij, want van nu af aan ben ik boven alles gelukkig — tot Tamuto). Ik zal naar je werk gaan kijken; en wees er zeker van dat ik er niet uit zal komen voordat ik alles gezien heb (in de deur af). (Pauze).

Oceana (haastig, hijgend). Laat mij door Tamuto — ik moet hem nog iets zeggen. (Tamuto gaat zwijgend op zij. Hij is verslagen). Wat heb je Tamuto? Is er iets... Heeft hij... heb ik soms iets gezegd — goed, ik zal niet naar binnen gaan.

Tamuto. Doe zoals u wilt (gaat op een rotsblok zitten).

Oceana (stil spel, komt besluiteloos bij hem, gaat naast hem zitten). Tamuto — ik wou dat ik je iets zeggen kon dat je... dat je niet meer zoo terneergeslagen was. — Je hebt afleiding nodig, je hebt den laatsten tijd te hard gewerkt. Je moest eens — als de eerste drukte van dit werk voorbij was — een reis gaan maken, samen met Papa en mij — naar Australië bijvoorbeeld. Wij hebben er allang over gedacht. Het zal Papa ook goed doen.

Tamuto (nog terneergeslagen). Er zal geen tijd zijn, vrees ik. Als wij weg zijn, is er niemand om het werk te leiden.

Oceana. Als het nu een maand verder is en Caulaincourt is voldoende ingewerkt, dan zal hij toch wel voor een paar weken de leiding van het werk op zich kunnen nemen.

Tamuto (hoopvol). Denkt U dat hij er zoo gauw goed genoeg...

DE COMMISSIE VAN BEHEER VAN HET HOOGWERFF-FONDS

maakt bekend, dat aanvragen om steun voor wetenschappelijk chemisch-technisch onderzoek volgens art. 2, derde lid der statuten luidende:

„Hem of haar die een bepaald onderzoek wenschen te ondernemen, kan op aanvraag steun worden verleend, zoowel om zich gedurende dat onderzoek daaraan onbezorgd voor levensonderhoud te kunnen wijden, als om de kosten te bestrijden, die voor het onderzoek worden vereischt,”

worden ingewacht bij den secretaris van het fonds, Prof. G. A. Brender à Brandis, Juliana van Stolberglaan 127, te 's-Gravenhage.

De uiterste termijn voor de inzending wordt, met het oog op Ned. Indië, gesteld op 15 September a.s.; voor aanvragen uit Nederland is het echter wenschelijk de inzending te bespoedigen.

Het strekt in het belang van de aanvraag om daaraan c.q. toe te voegen afdrucken van vroegere publicaties van de hand van den aanvrager of aanvraagster, voor zoover die publicaties met het onderwerp van de aanvraag verband houden.

VEREENIGINGSLEVEN.

Algem. Nederlandsche Studenten **SCHAAKWEDSTRIJD** op Zondag 14 Mei 1922, in café „Hollandais”, Groenmarkt, den Haag, uitgeschreven door de Delftsche Stud. Schaakclub.

7.30 uur 's avonds vergadering tot oprichting van een Nederlandsche Studenten Schaakbond.

Speeltijden: 10—12 uur en 3.15—5.15 uur.

Er wordt gespeeld in groepen van 4 personen naar speelsterkte. Voor de indeeling geve men op welke klasse men gewend is te spelen (hoofdklasse, 1^e, 2^e of 3^e klasse). Hoofd- en 1^e klasse kunnen desgewenscht reeds Zaterdagavond 8 uur een partij spelen, hetgeen bij de aanmelding vermeld dient te worden.

Aanmelding uiterlijk 11 Mei bij M. H. Ekker, Choorstraat 58, Delft.

Oceana. O, zeker. Hij is knap genoeg. — Dan gaan we voor drie, vier weken met de nieuwe vliegtuig. — Erica en Erwin gaan natuurlijk mee, en dan reizen we over Nieuw-Zeeland — en gaan dan de steden en alles bekijken — en jullie maakt er geen studiereis van hoor, Papa en jij, het gaat heelemaal voor ons plezier.

Tamuto. En we laten Caulaincourt aan het hoofd van de zaken?

Oceana. Ja zeker. Waarom vraag je dat weer? — O daar is Papa met Erica! (Mayland op met Erica, Oceana vliegt hem tegemoet).

Mayland. Zoo kinderen! Zijn jullie bij de rotsdeur aan het filosofeeren? Een prachtig plekje is het hier, vind je niet? Voor Erica en haar romantiek iets heerlijk; maar het ergste mooi zal er toch een beetje afmoeten. Er komt een automobielweg van huis naar hier, dwars door de bosschen. Er komt een brug over het ravijn — een werkje voor onzen nieuwen ingenieur — waar heb je Caulaincourt gelaten? Waarom leidt je hem niet rond?

Tamuto. Ik heb hem alles laten zien, de visscherijen, de waterwerken, de landbouwbedrijven, de ijzerfabriek, de mijn — en nu is hij in de nieuwe werkplaats — den deur binnen.

Mayland. En ben je niet met hem mee gegaan om alles uit te leggen?

Tamuto. Hij heeft mijn uitleggingen niet meer nodig. Dit moet hij alleen — op zijn eigen manier — zien.

Mayland. Misschien de eenige juiste opvatting — in overeenstemming met zijn aard — mooi zoo Tamuto! Ik ben verlangend te hooren, wat hij er van denkt. Is hij hier binnengegaan? (Op den deur af).

Oceana (gaat hem in den weg staan). Papa, U mag hier

Inleggeld f 1 50, te voldoen op den wedstrijd.

Per groep worden twee prijzen uitgelooft, speciaalprijzen voor correcte mat-aankondiging, kortste partijen met matzetting, enz.

TOONEELCRITIEK.

OPVOERING VAN „T KATTEBELLETJE”
door het D. S. T. G. op 6 April 1922.

Ga maar eens zeilen, tegen den stroom op, wind vlak tegen, en een slechten stuurman — wanneer je nog geen echte zeeteenen hebt en niet gewoon bent om de storm te braveeren, zooals onze eminente actrice Mej. Mela van Berckel; — indertijd, onder Charivarius' regie. — Mej. van Berckel heeft zeebeenen — en meer dan dat — haar hart trekt haar naar de zee — als men de inderdaad soms wankle planken van ons dierbaar Doelenkrot zoo noemen mag. Zij is er thuis, zij was het, die ons vòor alle anderen heusch, rasecht, volbloedig tooneelspel te genieten gaf. Haar semi-tragische „grande scène-à-faire” in II was prachtig. Zij chargeerde niet (en hoe makkelijk had zij gekund!) zij bleef alle effecten vermijden; en daarbij toch telkens even de humoristische vote toucheeren. En door alles heen levendig en vroolijk; en altijd, zonder uithalen of teveel nadruk op de woorden te leggen, volkomen duidelijk en woord voor woord geheel verstaanbaar, in elke wending van spel en gedachte zonder moeite te volgen, daarbij de stemming meesterlijk volhoudend en het karakter van haar Suzanne zeer zuiver weergevend, een origineele en toch sympathieke figuur, veel te goed voor deze tamelijk zotte klucht, een figuur voor een artistiek modern blijspel. Haar spel stond m. i. op de hoogte van het spel onzer goede Hollandsche actrices. — De andere dames en heeren medespelers excuseeren mij, dat ik zoolang over een van hen uitweidde — goed tooneelspelen is tenslotte een vrij zeldzame kostbaarheid.

Niet dat de anderen niet goed waren — integendeel, de meesten waren voor hun rol geknipt, bewogen zich goed erin, wisten er wat van te maken, maar hun spel kwam eenvoudig niet tot zijn recht en ik geloof, dat dat voor

niet binnen van Tamuto. Ik mocht er straks ook niet in.

Mayland. Maar mijn lieve kind! Ik zelfs niet! En mijn arbeiders wel? — Maar net zooals je wilt hoor. Ik ben vanmorgen pas op het werk geweest, en de Caulaincourt spreek ik dan straks wel. — Hoe kom jij hier eigenlijk, Oceana? Gewandeld? — Erica heb ik zoo straks gevonden, met haar paard. Het beest was doodmoe, ik heb het maar naar huis gezonden met een klein kroeshaarmannetje dat in de buurt rondliep. Het kind ontziet zich zelf ook niet. Hoe lang ben je nu al uit geweest, Erica?

Erica. Drie dagen. Vindt U het veel?

Mayland. Voor een meisje eigenlijk wel. Maar ga je gang, je kunt er blijkbaar tegen. — Kinderen, gaan jullie eindelijk eens mee naar huis? Erica blijft natuurlijk nog even hier om alleen van het mooie plekje te genieten.

Erica, (die gedachte met vreugde begroetend). Dat zou ik wel eerst kunnen doen. Dan kan ik nog even uitrusten vòor ik naar huis wandel.

Mayland. Natuurlijk, mijn kind. Je bent wel heelemaal niet moe — maar je kunt nog niet van je eenzaamheid scheiden. Een beetje romantiek — allemaal prachtig! Dat brengt wat kleur in de dingen!

Tamuto, (haar scherp aanziende). Als mejuffrouw Lhassa nog even wacht kan de Caulaincourt haar naar huis brengen.

Erica, (onverschillig). O ja, hij is daar binnen.

Mayland, (goedig spottend). Pas op voor je hart, Erica, het is een heel mooie man.

Oceana. Hè papa, hoe kunt u het zeggen?

Mayland. O kind, voor zulke dingen heb jij geen gevoel. Dat ligt nu eenmaal niet in je aard. Kom Tamuto, je moet vanavond eens behoorlijk uitrusten en jij kind, met je vader mee.

een groot deel aan de regie te wijten is. Het zat er niet in, het liep niet — de entrées waren (de personen en hun spel in aanmerking genomen), bijna alle onvoldoende onderstreept, aan het samenspel mankeerde veel.

Een straffere hand had hier moeten leiden, en een andere regie-techniek de groote ensembles moeten beheerschen. Waarom moeten alle bon mots in een verward door eenloopen verdrinken, waarom kon het vlotte stuk nergens loopen, waarom bleef er ieder oogenblik een scène steken?

Het stuk is een oud beestje, toegegeven, maar het voordeel van een oud beestje, vooral als je het wat gemoderiseerd hebt, is dat je er van maken kunt wat je wilt, maar . . . leiding, en de teugels heel strak gehouden. Het stuk is immers op spel berekend? De grappen moeten immers met kracht over het voetlicht heen gewerkt, op elk oogenblik immers de aandacht op het gesproken woord geconcentreerd zijn? — Het resultaat van de opvatting van den regisseur (wat voor opvatting eigenlijk? Gods water over Gods akker?) was dat er weinig tooneelen geheel tot hun recht kwamen.

Daar waren dan de al gememoreerde gedeelten met Mej. van Berckel als de intriguante — en B. H. H. Zweers' goede tegenspel. De heer Zweers haalt nog wel eens wat teveel uit, speelt ook wel wat te zwaar op de hand, en komt daardoor niet tot voldoende nuances geven, maar zijn kracht zit in zijn intelligent en actief tegenspel. Mej. Methorst heeft een aangename charmeerende manier van tooneelspelen, vooral treft zij door haar zeer gedistingeerde verschijning; haar toiletten lanceert zij met bijzondere élégance. Mej. K. Goemans had een kostelijke creatie gemaakt van de „Komische Alte” Colomba Thirion, en samen met Job van der Steur, haar echtgenoot, wiens heerlijke Paganel wij niet licht vergeten zullen, vormde zij een waardig echtpaar. Mej. Tielenius Kruythoff speelde een allerliefste ingénue, die daarbij nog de charme van jeugdig eigenwijze onafhankelijkheid had. Haar Paul, gespeeld door den heer Boogaert, was wel hèel onschuldig en naief, maar niettegenstaande de heftige onwaarschijnlijkheid van zijn rol wist hij ons van tijd tot tijd toch plezierig aan het lachen te brengen. J. L. Bienfait speelde gemoedelijk en goedig, hij was een uitnemend supporter van den dwazen

Erica! Tot straks! (Mayland, Oceana en Tamuto — stil spel — af Erica blijft op en neer loopen. Zij luistert voor de deur. Hoort iets. Schrikt en gaat vlug op een afstand staan in een van haar meest beproefde houdingen. Caulaincourt weer op).

Caulaincourt. Ah! U bent Erica Lhassa — U moet Erica Lhassa zijn! U bent juist zooals ik mij u voorgesteld heb (geeft haar de hand). Ik ben Tristan de Caulaincourt uit Denver, ik ben hier gekomen . . . . . maar dat weet U natuurlijk allemaal al.

Erica. (knikt. zacht:) U bent héél anders dan ik mij gedacht heb.

Caulaincourt. Had U verwacht dat ik een energieke type ...

Erica. Neen, het karakter weet ik niet. Ik bedoel uiterlijk . . . .

Caulaincourt. Krachtiger.

Erica. Neen, dat ook niet. Het doet er ook niet toe. — Bent U lang daarbinnen geweest?

Caulaincourt. Zoowat een kwartier. Maar ik heb voldoende gezien.

Erica. Maar hebt U in dien korten tijd al aantekeningen kunnen maken?

Caulaincourt. Had ik dat moeten doen? Hozoo?

Erica. Nu had U de gelegenheid ertoe. Een volgenden keer is Tamuto misschien bij U.

Caulaincourt. Het is niet noodig. Binnenkort krijg ik zijn plannen zelf in handen. Dan ben ik heelemaal op de hoogte van alles. Misschien kan ik dan samen met hem vinden wat er aan dit werk nog ontbreekt.

Erica. Ontbreekt er dan nog iets aan?

Caulaincourt. Een technische bijzonderheid — die volgens den uitvinder alles kan doen mislukken.

Steur; M. H. K. Franken had weer een heel moeilijke taak ditmaal, de Hollander te spelen in een Fransch stuk, de rol was feitelijk in alle drie de bedrijven een geheel andere figuur. Het gelukte hem vrij goed van Hove voor ons aannemelijk te maken. De kleinere rollen waren door de dames Evers en Senf, de heer Bauduin en van der Bilt allemaal goed vervuld; en twee anonymi-figuranten die voor jagers speelden gaven ons nog eenige oogenblikken van agreabel genoeg.

Over het algemeen dus, niettegenstaande het vele dat verloren ging (buiten de schuld van de spelers om) was er nog veel te waardeeren over, en veel te lachen.

Bijval werd den spelers dan ook niet gespaard — en toen die onvermoeibaren weer tot-lieftallige jongedames en goedgeluimde studenten waren getransformeerd, ving Limbach te spelen aan en een gezellig bal besloot den avond.

W.

INGEZONDEN.

München, 30 Maart 1922.

M. M.

In No. 14, 1° Jaargang, van het D.S.W. bracht U een stuk van Prof. J. A. van der Kloes over „Wetenschap en Werkelijkheid”, dat betreft de toestanden op het gebied van studie en onderwijs aan de Technische Hoogeschool te Delft.

Bestaat er nu naast het aldaar genoemde bezwaar, dat de studeerenden te laat in de praktijk komen, niet in even hooge mate het bezwaar, dat de studeerenden vóór en gedurende hun studie te weinig in de praktijk komen?

Geheel afgezien van de moeilijkheden met het wiskundig gedeelte van het propaedeutisch examen, waarvoor de eischen van vele zijden te hoog worden geacht, is er mijns inziens nog een groote hinderpaal, in 't bijzonder voor de richtingen W., S. en E, nl. het gebrek aan voldoende bekendheid uit eigen ondervinding met werkwijzen, materialen en werktuigen, vóór het begin van de studie te Delft. Ik zou haast willen vragen: „Hoe velen, of misschien juist

Erica. Maar dan bent U immers klaar! U hebt nu gelegenheid om alles tegen te houden. — U doet dan alsof U aan het werk gaat om die verbetering aan te brengen en stuurt de plannen gewoon op. — O, — ik vergat dat U hier mijn meerdere is . . . .

Caulaincourt. Juffrouw Lhassa, ik ben daarbinnen geweest. Het werk gaat prachtig. De arbeiders zijn goed geschoold, zij krijgen veel afwisseling, zij stellen in alles belang. De plannen zijn geweldig. Alles is hier grootsch opgezet. Elk mensch komt tot zijn recht. Het geheel is iets moois, dat ik niet zou durven vernielen. Heiligschennis zou het zijn. Ik ben een ingenieur en wetenschappelijk man, die hier een verwezenlijking van zijn meest ideale opvattingen ziet. Hoe kan ik Mayland tegenwerken?

Erica. Hoe kunt U uw land tegenwerken?

Caulaincourt. Mijn land is een zuiver geheel. De steden zijn goed en practisch gebouwd. Het leven gaat regelmatig. Maar menselijkheid hebben wij verloren. Maylands' werk. . . .

Erica. Gaat tegen de steden. Mayland is de grootste vijand van uw vaderland en van mijn vaderland.

Caulaincourt. Komt U ook uit de Statenbond?

Erica. Uit Cuba. Mijn broer Erwin en ik zijn weezen. Op ons twaalfde jaar stierven vader en moeder vlak na elkaar. Het Genootschap waarvan mijn vader lid was geweest, hetzelfde dat U hierheen zond, stelde ons in staat de reis naar de Gezelschaps-eilanden te maken en daar land en een huisje te kopen. Mijnheer Mayland heeft onze opvoeding op zich genomen later.

Caulaincourt. U hebt dus veel aan hem te danken. Bewondert U zijn werk niet?

Erica. Ik begrijp het niet. Moet ik Mayland bewonderen omdat hij medelijden met mij gehad heeft? Hij heeft ons bij

hoe weinigen zijn er, die bij hun komst in Delft weten, waar men de allen bekende Kraanklepkast in een fabriek zou moeten zoeken, of waar Haaksche Afsluiters thuishooren, om van de plaatsing van koppelingen en dergelijken nog maar niet te spreken.”

Ik geloof dat, indien voor de richtingen W. S. en E. (en misschien ook andere!!) vóór begin van de studie te Delft minstens 4 maanden praktisch werken, en voor toelating tot het propaedeutisch examen minstens 6 maanden verplicht was, er heel wat minder z.g. „mislukkingen” in Delft te boeken zouden zijn, ten eerste, omdat degenen, die zagen, dat het vak hen in de toekomst waarschijnlijk toch niet voldoende zou boeien, de studie niet zouden beginnen, en ten tweede, omdat degenen, die de studie begonnen, vlugger en met meer kennis van zaken hun leerstof op 't gebied van Werktuigbouwkunde zouden kunnen verwerken.

Het van-buiten-leeren voor de examina van zoo vele dingen, die in de werkplaats vanzelfsprekend worden geacht en door ieder beginneling al spoedig worden opgemerkt, zou vervallen, en bovendien zouden velen, b.v. op wiskunde- of natuurkunde-colleges soms reeds een beetje duidelijker kunnen zien, waar het aldaar gedoecerde te pas gebracht kan worden (waarmee ik natuurlijk niet wil zeggen, dat men 't maar niet leeren moet, indien men de mogelijkheid tot toepassing niet onmiddellijk ziet). Tot aanvulling, en tot toepassing van het geleerde zou men eventueel nog ca. 4 maanden praktijk moeten eischen vóór toelating tot het candidaats-examen.

Aansluitend aan een bekend Varium uit den D.S.C.-Almanak van 1921 zou men van de te verzwelgen theoretische kennis kunnen zeggen: „Ook het leeren ies een kwestie van de praktaik. We motten niet te veel leeren, want dan wordt het te zwaar, en we motten niet te weinig leeren, want dan zakken we. We motten het net goed doen.”

Juist door praktisch werken gedurende langeren tijd leert men het noodige van het aanvullende scheiden, en daardoor dikwijls veel tijd besparen op de juiste plaats.

FRITZ KOCH.

(Vroeger Tech. Stud. a.d. Technische Hoogeschool te Delft).

zich genomen omdat hij voor ons voelde. Ik mag hem wel lijden, maar ik erken niet dat ik verplichtingen tegenover hem heb. Het Genootschap dat ons hier heen heeft gezonden, daaraan danken wij alles. Indertijd hebben Erwin en ik moeten beloven altijd in de belangen van de Statenbond en het Genootschap te zullen werken als het ons werd bevolen. — Jaren lang is er niets gebeurd, maar toen Mayland met zijn laatste transacties begon, zijn er brieven voor ons gekomen met instructies om hem tegen te werken. Wij volgen de bevelen van hen aan wie wij wel verplichtingen hebben. — Het laatste bevel was: wij moeten U gehoorzamen. U zult verder de actie tegen Mayland leiden.

Caulaincourt. Juffrouw Lhassa, ik kan niet. Ik kan nu alleen nog maar voor hem werken.

Erica. En U vergeet wat U het Genootschap verschuldigd bent?

Caulaincourt. Wat voor een schuld is dat? Een beetje geld voor mijn overtocht.

Erica. Het is een belofte.

Caulaincourt. Als ik geweten had van het werk hier zou ik die belofte nooit gegeven hebben. Nu heb ik gezien. Er zijn hier twee groote machten. Eenheid en orde tegen vrijheid en menselijkheid. Ik kies de laatste. Ik geef mijn werk voor de Statenbond op, ik zie er niets meer in.

Erica. Maar weet U wel wat Mayland doet? — Hebt U wel ooit goed doorgedacht waartoe dit alles leidt? In de steden vinden alle menschen werk en verzorging, iedereen wordt het mogelijk gemaakt om te leven. Maar alles schijnt zoo nauwkeurig in elkaar dat er niets mag ontbreken voor het geheel. Nu komen de groote landverhuizersschepen en halen de menschen bij duizenden weg. Duizenden worden van hun rustig geregeld leven weggehaald en in de onzekere strijd tegen wildernissen geworpen;

BOEKBESPREKING.

VOLKSUNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK,
onder redactie van de Vereeniging V.U.B.

No. 4. Electriche lichtbronnen en hare eigenschappen, door Dr. G. HOLST, 151 blz., Haarlem 1920.

No. 12. Over den wereldaether, door J. D. VAN DER WAALS JR., 263 blz., Haarlem 1920.

De Volksuniversiteitsbibliotheek is ingedeeld in zes afdelingen: Godsdienst en Wijsbegeerte; Geschiedenis; Sociale wetenschappen; Natuurwetenschappen; Koloniën en omgeving; Productie, techniek, verkeer. Zij wil, evenals gelijksoortige buitenlandse uitgaven, trachten „den beschaafden lezer, die naar meer inzicht en ontwikkeling streeft, een juist begrip bij te brengen op ieder gewenscht terrein van beschaving, wetenschap, kunst en techniek. Met de volksuniversiteiten houdt zij geen rechtstreeksch verband, hoewel de V.U.B. eenzelfde doel nastreeft.” Deze omschrijving van het doel der V.U.B. staat op den omslag van ieder deeltje afgedrukt.

Reeds zijn ongeveer twaalf nummers verschenen, alle in hetzelfde fraaie bandje gestoken, dat door zijn paarsche kleur reeds dadelijk de aandacht trekt; van nog een twintigtal wordt de spoedige verschijning aangekondigd.

De hierboven genoemde monografie van Dr. Holst, Electriche lichtbronnen en hare eigenschappen, verscheen als No. 4 in deze serie en is voor zoover mij bekend het eerste en eenige Nederlandsche werk over dit onderwerp. Aan niemand had beter dan aan Dr. Holst de bewerking ervan kunnen worden toevertrouwd. Sedert eenige jaren aan het hoofd staande van het fysisch laboratorium der N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven, uit welk laboratorium reeds talrijke publicaties zijn voortgekomen, kon hij voor de samenstelling van dit boek putten uit een rijke ervaring.

Hoofdstuk I behandelt de straling van verschillende lichamen, waarbij ter sprake komen de wetten van Kirchhoff, Stefan-Boltzmann en van Planck; hoofdstuk II spreekt

de meesten zullen te zwak zijn. En dat niet alleen! Wie moet het werk doen van hen die weggegaan zijn? Het heele stelsel wordt ontwricht, de heele maatschappij onderste boven gekeerd, er komt verwarring en ellende, misschien wel oorlog. En dat alles alleen omdat een paar warhoofden op een eiland liefdadigheidswaanzin hebben gekregen. Dat is de libertinage bij de eilandbewoners.

Caulaincourt. U hebt ijverig in mijn brochure gelezen.

Erica. Er is niets van de waarheid van die woorden afgegaan, terwijl U daar in die grot was.

Caulaincourt. Maar er zijn meer waarheden.

Erica. Elk mensch moet er een kiezen, voor zijn leven; en voor de heele menschheid is er maar een.

Caulaincourt. U slaapt mij weer terug in de ellende van gedachten waar ik bevrijding uit zag. Als ik moet helpen vernietigen, ga ik ten onder.

Erica. Als het alleen vernietigen was! Weet U dan niet wat het Genootschap ons beloofd heeft? Als het ons gelukt Mayland in zijn werk tegen te houden, totdat door een decreet van de Volksvergadering van de Eilanders, die wij door propaganda overhalen, de bouw van de schepen onmogelijk gemaakt wordt, dan kan hier langzamerhand de samenleving op een ander peil gebracht worden. Steden aangelegd, industriehuizen gebouwd en het verkeer gecentraliseerd. Dan kan de heele eilandengroep een werkelijk paradijs worden. Armoede zal er dan niet meer zijn, de menschen leeren genieten van kunst en wetenschap, en allen zijn rustig en gelukkig. Wij mogen hier blijven wonen, het Genootschap zal verder niets van U eischen, U kunt zich hier verder aan uw studie wijden....

Caulaincourt. Ik begrijp U niet. Uw heele wezen is vol

over de lichtsterkte en hare meting, hoofdstuk III draagt tot titel: de kooldraadlamp, hoofdstuk IV de metaaldraadlampen, V de halfwattlamp, VI de booglamp, VII over de verlichting. Deze opsomming geeft slechts een oppervlakkigen indruk van de groote hoeveelheid wetenswaardigheden, die in dit boekje worden gegeven. Ik wil nog in het bijzonder wijzen op de karakteristieken van de verschillende lampen, in welke grafische voorstellingen men voor een bepaalde lamp het verband vindt tusschen de spanning enerzijds, de lichtsterkte, energieverbruik, weerstand, het nuttig effect in Watt/Kaars anderzijds en op de beschouwingen, die daaraan worden vastgeknoopt. Zeer belangrijk is ook wat in hoofdstuk VII wordt behandeld over de verschillende factoren, die moeten samenwerken om een behoorlijke electriche verlichting te verkrijgen in woonruimten, werkplaatsen, op straat, enz.

Al worden hier en daar verschillende problemen, liggende aan de grens van het gebied, besproken, men gevoelt bij de lezing, dat het onderwerp bij lange na niet wordt uitgeput; maar voor hen, die er meer van weten willen, is aan het eind een literatuur-overzicht, gerangschikt naar de hoofdstukken en van eenige toelichtingen voorzien, gegeven. Een alfabetisch register maakt het boekje ook geschikt om bepaalde onderwerpen er in na te slaan.

Zooals bij alle populair-wetenschappelijke werken over natuurwetenschap en haar toepassingen, die meer geven dan een oppervlakkig praatje en het aandurven om dieper op de zaak in te gaan, is het ook hier de vraag of wel iedere „beschaafde lezer” het betoog zal kunnen volgen. Mijn indruk is, dat dit niet het geval is; en dat slechts zij een goed begrip der gegeven stof zullen verkrijgen, die eenige kennis van wis- en natuurkunde bezitten en vertrouwdheid met haar methoden van behandeling. De lezers van het D.S.W. verkeerden in die gelukkige omstandigheid en aan hen kan dan ook de lezing, nog liever de bestudeering, van dit hoofdstuk der technische fysica ten zeerste worden aanbevolen; er gaat een groote bekoring van uit.

Ook No. 12 in deze serie, „De wereldaether”, van de hand van Prof. Van der Waals Jr., is een goed geslaagde populair-wetenschappelijke verhandeling.

Wel is er eenig verschil in de opvatting over de wijze

hartstocht en romantiek en U praat over niets anders dan geluk en rust.

Erica. Daarom juist, denk ik. Als ik soms wilde dingen doe is het alleen maar in de hoop op de rust er na, die toch nooit komt.

Caulaincourt. En die nu wel zou komen?

Erica. Nu komen de moeilijke dagen. Wij moeten die plannen in handen krijgen, wij moeten tegen Mayland en Tamuto op — wij tweeën samen, want op hulp van Erwin kunnen wij niet rekenen.

Caulaincourt. Met U alleen tegen alle anderen....

Erica. Ja, want misschien komt Mayland er iets van te weten; hij kan hier alles doen, hij kan ons gevangen nemen, en dan moeten we vluchten.

Caulaincourt. Waarheen vluchten?

Erica. Daar heb ik al lang aan gedacht. Ik heb nu drie dagen door het eiland gereden om de voortgang van al het werk te zien en daarbij heb ik een schuilplaats in de bergen gevonden, die alleen door een smal voetpad te bereiken is, nog geen drie uur van het huis af. Als wij maar één uur voorsprong hebben kunnen wij er al komen.

Caulaincourt (half lachend). Zoo ver is het is het nog niet. Maar voor alle geval zou het nog wel eens goed kunnen zijn. Het zal alleen allemaal veel kalmer gaan, tenminste zoo voor het uiterlijke.

Erica. Hoe.... bedoelt U.... dat wij — in ons zelf — zoo te vechten hebben....

Caulaincourt. Rustig in je zelf kun je alleen maar zijn als je besloten bent verder niets meer te doen. Maar als je tot daden overgaat, moet je altijd veel in je binnenste onderdrukken

van bewerking, vergeleken met die van het hiervoor besproken boekje. Prof. Van der Waals onderstelt nagenoeg geen mathematische en fysieke voorkennis en zoo wordt in de hoofdstukken IV, VI en VII feitelijk een elementair leerboek gegeven over de breking, de interferentie en de polarisatie van het licht. Bijna zonder van formules gebruik te maken, zet de schrijver het gebouw in elkaar, nauwkeurig van ieder nieuw begrip een toelichting gevende. In hoofdstuk V wordt besproken de aberratie van het licht en het probleem van de meevoering van den aether met de bewegende stof; evenals meestal in dit boekje volgt de schrijver ook hier weer ongeveer de historische lijn van Bradley over Young naar Fresnel (meevoeringscoëfficiënt en proeven hierover van Airy, den Nederlander Hoek en van Fizeau) en verder de theorie van Stokes en van Lorentz.

Hiermede zijn wij reeds gekomen aan de moderne electriciteitstheorie, waaraan meer in het bijzonder gewijd zijn hoofdstuk IX, getiteld: Magnetisme en electriciteit, Michael Faraday, en hoofdstuk X, James Clerk Maxwell. Het is te waardeeren, dat de schrijver niet schroomt te spreken over vectorvelden en eigenschappen als divergentie en rotatie van vectoren. Van al deze begrippen wordt vooraf een duidelijke definitie gegeven, weer zonder van formules gebruik te maken. Ook de veldvergelijkingen van Maxwell worden besproken en zoo lezen wij op blz. 192 de twee stellingen: een wervel der elektrische kracht gaat gepaard met een daaraan evenredigen magnetischen stroom; en vervolgens: „een wervel der magnetische kracht gaat gepaard met een daaraan evenredigen elektrischen stroom.” Welken indruk dit op een lezer moet maken, die eerst vier bladzijden te voren heeft kennis gemaakt met het begrip rotatie of wervel, valt moeilijk te zeggen. Wel geloof ik, dat deze lectuur voor zoo iemand groote moeilijkheden oplevert en hij den schrijver slechts met veel inspanning en volharding geheel zal kunnen volgen. Hieraan valt nu eenmaal niets te veranderen. Maar in ieder geval, het werkje is zoo geschreven, dat een niet in deze stof ingewijd lezer, met werkelijke belangstelling, zich den inhoud ervan kan eigen maken. Wie dat doet, zal zijn moeite rijkelijk beloond vinden, hij zal den schrijver dankbaar zijn, dat deze zijn tijd en zijn talenten beschikbaar heeft willen stellen om dit gedeelte der mathematische fysica zoo nauwkeurig en getrouw in voor leeken verstaanbare taal over te zetten.

Erica. Je moet je gevoel.... wel eens....

Caulaincourt. Ik weet niet of het komt omdat ik nog zoo onvast in mijzelf ben, of dat het maar zwakheid is, dat ik nu weer ineens dit wil, en op leven en dood verder aan uw zijde.... tegen al de anderen.... waarom nu weer? wat heeft me nu weer gegrepen? of stuur ik toch zelf — als een schip tusschen veel anderen op groot water, nu hier, dan daarheen, om maar verder te komen — en telkens zie ik ergens anders weer licht en doorvaart. Ik weet niet waarom dit is. Misschien alleen maar omdat ik veel wil zien en weten — en veel liefhebben. Erica, Lhassa! We zijn maar menschen — en mensch zijn is arm zijn, arm en schuldig, en liefhebbend.

Erica. Ik wil arm zijn en schuldig, en liefhebben! Ik heb eindelijk een mensch ontmoet. —

Caulaincourt. De anderen zijn immers net zoo.

Erica. Maar zij willen imponeeren en zichzelf groot maken. U bent eerlijk.

Caulaincourt. Ik ben zwak (buigt het hoofd Erica wil naar hem toe, pauze, voetstappen door het bosch), wat is dat? Daar komen menschen. Laten wij weggaan. Het wordt al donker.

Erica. Volg mij maar. Ik zal U den weg wel wijzen (gaat hen voor, beiden af). Het wordt duisterder, de Gemma's, Jozef en Geertruida op gearmd).

Jozef. Hier was het nou, vrouwtje. Daar stond het.

Geertruida. En daar stond de kastanje en de moestuin. Jozef, Jozef, het is toch wel droevig dat we dat nu allemaal zoo

Vermelden wij nog, dat hoofdstuk XI geeft: Mechanische aethertheorieën en -modellen, XII Electricisch monisme, en dat in hoofdstuk XIII, Slot, een terugblik en ook een blik in de toekomst der aethertheorieën wordt gegeven. In de voorrede wordt nog eenige literatuur over den wereld-aether vermeld.

De Relativiteitstheorie en de daarmee samenhangende beschouwingen over de ruimte en den aether komen er niet in voor; de schrijver deelt mede, dat het in zijn bedoeling ligt over deze onderwerpen een afzonderlijk boekje het licht te doen zien.

Ten slotte hoop ik, dat vele lezers van het D.S.W. zich door deze weinige mededeelingen tot de kennismaking ook met dit boekje opgewekt zullen gevoelen. M. D. H.

TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

WIJZIGING ROOSTER NA DE KERSTVACANTIE 1922

Met ingang van Donderdag 27 April zijn de volgende colleges gewijzigd:

Het college C₁ (Schouten Analyse H) van Donderdag 1—2 uur, wordt Vrijdag 1—2 uur.

Het college C₁ (Wattjes Bouwkunde R) van Vrijdag 1—2 uur, wordt Donderdag 1—2 uur.

INGEKOMEN TIJDSCHRIFTEN.

DE INGENIEUR, No. 15, 16 en 17.

„STRANDHOTEL SCHIERMONNIKOOG”, geïllustreerd.

„GROOTE DENKERS” V, 3: HERMANN LOTZE.

COURS DE FRANÇAIS DE TOURS

DE L'ALIANCE FRANÇAISE.

ELTHETO. Orgaan der N. C. S. V.

FAMILIEBERICHTEN.

VERLOOFD:

MIEK BOERS

en

H. VAN TONGEREN,

techn. stud.

Roordahuizen, 19 April 1922.
Delft.

gaww weer moesten achterlaten.

Jozef. Och ja! Het is wel droevig — maar wij moeten plaats maken voor al die grooten. Die hebben de ruimte nodig. En voor ons blijven de donkere hoekjes. Maar daar zijn we dan ook tevreden mee, nietwaar oudje?

Geertruida. Daar moeten we dan maar tevreden mee zijn (snikt even).

Jozef. Kom Trui, hou je goed. Het is immers niet zoo erg. Over een klein half jaar hebben we weer net zoo'n tuintje en net zoo'n huisje.

Geertruida. Ja, misschien. Maar misschien gebeurt er weer wat anders, dat we weer plaats moeten maken.

Jozef. Dan kruipen we in een nog kleiner hoekje. Kom, wees flink. Zou je nu ook maar iets groots willen hebben, of veel van iets?

Geertruida. Dat nooit.

Jozef. Nou kijk es aan! Met groote dingen kan een mensch immers ook nooit tevreden zijn.

Geertruida. Daar liggen nog een paar stukken steen (gaat er naar toe); (erg aangedaan). Kijk Jozef daar heeft onze sofa nu tegenaan gestaan.

Jozef (klopt haar op de schouders). Kom, kom, oudje!.... (zij staan met zijn tweeën gearmd tegen de steenblokken te knikken).

Einde van het Tweede Bedrijf.

(Wordt vervolgd).